

Nr 61.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till stat för försvarets fastighetsfond för budgetåret 1951/52 m. m.

(1:a avd.)

I propositionen nr 1 har Kungl. Maj:t under fjärde huvudtiteln (punkterna 57, 97, 123 och 169) föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, för budgetåret 1951/52 beräkna följande förslagsanslag, nämligen

Ersättning till försvarets fastighetsfond:

Arméns delfond	kronor 21 000 000
Marinens delfond	» 8 000 000
Flygvapnets delfond	» 14 000 000
Befästningars delfond	» 10 000 000

Sedermera har Kungl. Maj:t i propositionen nr 88, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för den 16 februari 1951, föreslagit riksdagen att dels godkänna av departementschefen i berörda statsrådsprotokoll förordade grunder för avskrivning dels av fastigheter, som tidigare redovisats å försvarets bostadsanskaffningsfond, dels ock av anläggningar hänförliga till befästningars delfond, dels godkänna vid nämnda statsrådsprotokoll såsom bilaga fogat förslag till stat för försvarets fastighetsfond för budgetåret 1951/52, dels ock för budgetåret 1951/52 under fjärde huvudtiteln anvisa följande förslagsanslag, nämligen

Ersättning till försvarets fastighetsfond:

Arméns delfond	kronor 20 707 000
Marinens delfond	» 7 587 000
Flygvapnets delfond	» 14 072 000
Befästningars delfond	» 10 625 000

Beträffande frågan om avskrivningsregler för vissa delar av försvarets fastighetsfond må framhållas följande.

I samband med statsmakernas beslut år 1944 om inrättande av försvarets bostadsanskaffningsfond lämnades frågan, i vilken omfattning i fonden gjorda investeringar skulle avskrivas, öppen.

Med skrivelse den 6 oktober 1950 har *fortifikationsförvaltningen*, efter samråd med riksräkenskapsverket, inkommit med förslag till avskrivningsregler. Förvaltningen har inledningsvis anfört, att de å bostadsanskaffningsfonden

redovisade tillgångarna per den 30 juni 1950 överförts till arméns, marinens och flygvapnets delfonder av försvarets fastighetsfond. Därvid hade å arméns delfond bokförts sammanlagt omkring 6 miljoner kronor, å marinens delfond sammanlagt omkring 1,7 miljon kronor och å flygvapnets delfond sammanlagt omkring 2,8 miljoner kronor. Det sålunda överförda fastighetsbeståndet redovisades såsom i sin helhet oavskrivet.

Beträffande frågan om försäljning av bostadsbeståndet har fortifikationsförvaltningen anfört, att av hela det till försvarsgrensdelfonderna överförda antalet bostadsfastigheter enligt hittills verkställd utredning blott cirka en tredjedel syntes vara möjlig att försälja och att för genomförande av dessa försäljningar en avsevärd tid syntes komma att erfordras. Återstoden av fastigheterna komme att kvarstanna i kronans ägo. Därest en relativt snabb försäljning av hela fastighetsbeståndet kunnat tänkas äga rum, hade enligt fortifikationsförvaltningens uppfattning några särskilda avskrivningsregler för beståndet knappast behövt fastställas, utan eventuella förluster hade kunnat täckas vid försäljningstidpunkten i stället för genom successivt gjorda avskrivningar. Då emellertid de försäljningar som syntes vara möjliga att åvägbringa komme att genomföras strövis under åtskilliga år framåt och huvuddelen av fastighetsbeståndet icke syntes vara till rimliga priser försäljningsbar, borde, därest icke avvikelser skulle göras från de allmänna principerna för redovisningen i försvarets fastighetsfond, avskrivningsregler fastställas och avskrivningarna snarast möjligt påbörjas. Enligt fortifikationsförvaltningen syntes därför avskrivningsreglerna kunna fastställas utan att ställning toges till grunderna för försäljning av fastigheterna.

Vad angår frågan om grunderna för avskrivning av det tidigare å bostadsanskaffningsfonden redovisade fastighetsbeståndet har fortifikationsförvaltningen framlagt förslag, enligt vilket beträffande detta fastighetsbestånd skulle gälla samma avskrivningsregler som beträffande försvarets fastigheter i övrigt. I försvarets fastighetsfond finnas nämligen redovisade — utöver det från bostadsanskaffningsfonden överförda beståndet — andra bostadsfastigheter (tjänstebostäder och uthyrningsfastigheter) med ett sammanlagt värde av i runt tal 60 miljoner kronor. Dessa bostadsfastigheter, beträffande vilka — i den mån de icke äro helt avskrivna — det vanliga för försvarets fastighetsbestånd använda avskrivningssättet tillämpas, äro av ungefärligen samma tekniska utförande som bostadsanskaffningsfondens fastigheter och komma att ha samma livslängd som dessa och draga ungefär samma underhållskostnader. Då nu samtliga fastigheter redovisas å samma fastighetsfond och förvaltas av fortifikationsförvaltningen, synes enligt förvaltningen någon reell grund för ett fastställande av olika avskrivningsregler för fastigheterna icke förefinnas. Ämbetsverket föreslår sålunda, att beträffande de från försvarets bostadsanskaffningsfond till försvarets fastighetsfond överförda fastigheterna skola tillämpas samma avskrivningsregler som för fastighetsfonden i övrigt.

Departementschefen har funnit de skäl som anförts till stöd för detta

förslag övertygande, och därför förordad, att å de fastigheter, som tidigare redovisats å försvarets bostadsanskaffningsfond, skola per den 30 juni 1951 verkställas dels 50-procentiga grundavskrivningar och dels 1 $\frac{1}{4}$ -procentiga årsavskrivningar från och med andra budgetåret efter respektive byggnaders färdigställande, retroaktivt till och med budgetåret 1950/51 och därefter årsvis i vanlig ordning under staten för försvarets fastighetsfond. Vidare borde medel anvisas för grundavskrivning, efter 50 %, av byggnader, som uppfördes med anlåtande av förefintliga reservationer å investeringsanslag anvisade å bostadsanskaffningsfonden. De sammanlagda kostnaderna för här avsedda grundavskrivningar och retroaktiva årsavskrivningar ha av fortifikationsförvaltningen beräknats till 6 698 752 kronor 76 öre, vilket belopp i enlighet med förslaget synts böra bestridas från fonden för oreglerade kapitalmedelsför-luster.

Nyinvesteringar i försvarets fastighetsfond avskrivs för närvarande schablonmässigt med 50 % i grundavskrivning och därefter genom årsavskrivningar enligt tidigare berörda regler. Kostnader för markförvärv underkastas dock icke någon avskrivning.

I fråga om avskrivningsreglerna för befästningars delfond har fortifikationsförvaltningen i samråd med riksräkenskapsverket inkommit med förslag i ämnet. Enligt förslaget skola gälla samma avskrivningsregler som tillämpas för försvarets fastighetsfond i övrigt såvitt avser dels anläggningar, som till redovisning å befästningars delfond överförts från övriga delfonder, dels ock anläggningar vilka uppförts eller komma att uppföras med anlåtande av investeringsanslag som redan anvisats, vare sig dessa anslag ursprungligen redovisats under befästningsdelfonden eller upptagits under någon av de övriga delfonderna. De anläggningar åter, som komma att utföras med anlåtande av investeringsanslag, som framdeles anvisas å befästningars delfond, föreslås skola omedelbart i sin helhet avskrivs.

För egen del har departementschefen framhållit, att han anser vissa skäl tala för en differentiering i avskrivningsavseende av fastighetsbeståndet å befästningars delfond. Till anläggningar, för vilka skulle gälla de för fastighetsfonden i övrigt gällande avskrivningsreglerna, borde därvid hänföras, förutom de av fortifikationsförvaltningen berörda drivmedelsanläggningarna, exempelvis berghangarer och vissa andra förrådsanläggningar. Då det emellertid vore svårt att finna någon allmängiltig regel för en dylik differentiering, har departementschefen ansett sig icke böra motsätta sig myndigheternas förslag.

Angående grunderna för beräkningen av medelsbehovet för reparation och underhåll av försvarets byggnadsbestånd må framhållas, att detta byggnadsbestånd uppdelas i tre grupper beroende på fastighetens ålder. Medelsbehovet för reparationer och underhåll beräknas till viss procent av den faktiska byggnadskostnaden för varje särskild fastighet omräknad till 1935 års prisnivå. Denna underhållsprocent, omräknad till 1950 års prisnivå med hjälp av byggnadsstyrelsens underhållskostnadsindex (188), utgör i första

gruppen 2,07 % för arméns och flygvapnets delfonder och 2,82 % för marinens delfond samt i andra och tredje grupperna 1,5 % respektive 0,75 % för samtliga delfonder utom beträffande flygfält och befästningar, för vilka gälla särskilda bestämmelser.

I fråga om arméns delfond föreslår departementschefen med hänsyn till önskvärdheten av att utreda möjligheterna att genom skilda åtgärder öka Hovdalafältets användbarhet såsom pansarövningsfält, att delposten till istandsättning av jordbruksfastigheter ökas med 25 000 kronor.

Vidkommande befästningars delfond må erinras, att enligt propositionen nr 157 till 1948 års riksdag skall beräkningen av underhållskostnaderna för befästningar och berggrum ske i relation till anläggningsvärdet, varvid för såväl befästningar som berggrum skall tillämpas en gemensam underhållskvot beräknad till 0,5 % av anläggningsvärdet den 1 juli 1946. En eventuell jämkning av procentsatsen förutsattes dock kunna upptagas till prövning, sedan närmare erfarenhet av behovet av underhållsmedel erhållits.

Med hänsyn till att de underhållsmedel, som ställts till förfogande för föregående och innevarande budgetår, visat sig otillräckliga, har fortifikationsförvaltningen föreslagit, att underhållskvoten skall bestämmas till 0,6 % vid 1946 års prisnivå, vilken procentsats omräknad till 1950 års prisnivå med hjälp av byggnadsstyrelsens underhållskostnadsindex giver en underhållskvot av 0,7 %. Enligt denna beräkningsgrund har fortifikationsförvaltningen upptagit de procentberäknade underhållsmedlen för befästningar och berggrum till 4 430 000 kronor. Då numera enligt departementschefens mening övervägande skäl tala för en höjning av underhållskvoten, har departementschefen anslutit sig till ämbetsverkets förslag i denna del. Emellertid har denna procentsats synts böra gälla även för hamnanläggningar.

Under de skilda delposterna ha medel för nästa budgetår beräknats för åtgärder till förekommande av olycksfall vid arbete på tak samt för åtgärder erforderliga i anledning av arbetarskyddslagen. Även för skogsbrandsläckningsmateriel m. m. ha medel upptagits.

Beträffande beräkningen i övrigt av reparations- och underhållskostnaderna för de olika delfonderna hänvisas till s. 8—27 i propositionen.

För avsättning till värdeminskningskonto har upptagits ett sammanlagt belopp av 8 957 000 kronor (nu 8 080 000 kronor).

Anslagsposterna till hyres- och arrendeutgifter m. m. för av fonden förhyrda lokaler och arrenderade markområden ha uppskattats till sammanlagt 2 724 000 kronor (nu 2 327 000 kronor).

Under titeln *Ersättning för till statsmyndigheter upplåtna lokaler* redovisas de belopp, som över budgeten tillföras respektive fonder. Ersättningsbeloppen bestämmas i princip så, att en förräntning efter 4 % erhålles & det vid respektive budgetårs ingång av fonderna disponerade statskapitalet, att i form av överskott tillföras riksstatens inkomstsida. Ersättningarna i fråga ha för nästkommande budgetår beräknats för arméns delfond till 20 707 000 kronor, för marinens delfond till 7 587 000 kronor, för flygvapnets

delfond till 14 072 000 kronor och för befästningars delfond till 10 625 000 kronor eller tillhopa 52 991 000 kronor. De i riksstaten under fjärde huvudtiteln beräknade anslagen böra å riksstaten slutligt uppföras i överensstämmelse härmed.

Inkomsterna av *hyror och arrenden för till enskilda upplåtna lokaler och markområden* ha för nästa budgetår beräknats till 3 451 000 kronor (nu 3 406 000 kronor). För inkomster av *övnings- och skjutfält* har räknats med ett belopp av 1 371 000 kronor (nu 1 355 000 kronor). *Diverse inkomster* ha upptagits till 837 000 kronor (nu 874 000 kronor).

Det *överskott*, som skall tillföras riksstatens driftbudget, beräknas liksom hittills varit fallet till 4 % av det vid respektive budgetårs början i fonden ingående kapitalet.

Utskottet. Såsom i propositionen erinrats har försvarets bostadsanskaffningsfond enligt beslut av förliedet års riksdag avvecklats från och med budgetåret 1950/51. Därvid lämnades frågan, i vilken omfattning i fonden gjorda investeringar skulle avskrivas, öppen. Fortifikationsförvaltningen har nu framlagt förslag till avskrivningsregler för det å nämnda fond redovisade fastighetsbeståndet. Förslaget innebär, att för ifrågavarande fastigheter skola tillämpas samma avskrivningsgrunder som beträffande försvarets fastigheter i övrigt. Till stöd härför har anförts bland annat, att i försvarets fastighetsfond finnas redovisade — utöver det från bostadsanskaffningsfonden överförda beståndet — andra bostadsfastigheter. Dessa fastigheter, beträffande vilka det vanliga för försvarets fastighetsbestånd använda avskrivningssättet tillämpas, äro av ungefärligen samma tekniska utförande som bostadsanskaffningsfondens fastigheter och komma att ha samma livslängd som dessa och draga ungefär samma underhållskostnader. Någon reell grund för ett fastställande av olika avskrivningsregler för fastigheter, som redovisas å försvarets fastighetsfond, har ansetts icke förefinnas. Utskottet finner bärande skäl tala för förslaget i fråga och tillstyrker liksom departementschefen detsamma.

Fortifikationsförvaltningen har även framlagt förslag till avskrivningsregler för befästningars delfond. Enligt förslaget skola samma avskrivningsregler gälla, som tillämpas för försvarets fastighetsfond i övrigt såvitt avser dels anläggningar, som till redovisning å befästningars delfond överförts från övriga delfonder, dels ock anläggningar, vilka uppförts eller komma att uppföras med anlåtande av investeringsanslag som redan anvisats, vare sig dessa anslag ursprungligen redovisats under befästningsdelfonden eller upptagits under någon av de övriga delfonderna. De anläggningar åter, som komma att utföras med anlåtande av investeringsanslag, som framdeles anvisas å befästningars delfond, föreslås skola omedelbart i sin helhet avskrivas. Departementschefen, som varit inne på tanken på en differentiering i avskrivningshänseende av fastighetsbeståndet, har dock icke velat motsätta sig förslaget i fråga, vilket jämväl enligt utskottets mening bör kunna godtagas.

Den verkställda beräkningen av reparations- och underhållskostnaderna har — bortsett från föreslagen mindre jämkning av den för befästningar och

bergrum samt hamnanläggningar tillämpade procentsatsen för bestämmande av underhållskvoten, vilken jämkning synes till fyllest motiverad — skett i huvudsaklig överensstämmelse med de för innevarande budgetår följda principerna. De på grundval härav uppgjorda kalkylerna ha icke givit utskottet anledning till erinran. Vid sin granskning av den gjorda beräkningen i övrigt av den av Kungl. Maj:t föreslagna staten för försvarets fastighetsfond har utskottet icke heller funnit något härvidlag vara att erinra. Utskottet tillstyrker alltså det framlagda statförslaget, varav följer att ersättningsanslagen under vederbörliga delfonder böra uppföras med av Kungl. Maj:t äskade belopp.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må

a) godkänna av departementschefen i statsrådsprotokollet över försvarsärenden för den 16 februari 1951 förordade grunder för avskrivning dels av fastigheter, som tidigare redovisats å försvarets bostadsanskaffningsfond, dels ock av anläggningar hänförliga till befästningars delfond;

b) godkänna vid berörda statsrådsprotokoll såsom bilaga fogat förslag till stat för försvarets fastighetsfond för budgetåret 1951/52;

c) till *Ersättning till försvarets fastighetsfond* för budgetåret 1951/52 under fjärde huvudtiteln anvisa följande förslagsanslag, nämligen under

Arméns delfond	kronor	20 707 000
Marinens delfond	»	7 587 000
Flygvapnets delfond	»	14 072 000
Befästningars delfond	»	10 625 000

Stockholm den 6 april 1951.

På statsutskottets vägnar:

MARTIN SKOGLUND.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit

från första kammaren: herrar Karl Andersson, Gustaf Karlsson, Gränebo, Iwar Anderson, Mannerskantz, Ohlon, Leander, fröken Andersson, herrar Sundelin, Hesselbom, Erik Gustaf Andersson, Einar Persson, Ivar Persson, fru Lindström och herr Birger Andersson; samt

från andra kammaren: herrar Skoglund i Doverstorp, Ward, Malmborg i Skövde, Svensson i Grönvik, Boman i Kieryd, Svensson i Ljungskile, Lindholm, Rubbestad, Eriksson i Sandby, Ståhl, Åkerström, Petterson i Degerfors, Jansson i Kalix, Birke och fru Eriesson i Luleå.